

Werkagenda banenafspraken in het mbo

Inleiding

Voor u ligt de werkagenda banenafspraken in het mbo 2023-2025. Met deze vernieuwde werkagenda wil de MBO Raad de mbo-scholen stimuleren en inspireren om op de ingeslagen weg door te gaan en tegelijkertijd faciliteren en ondersteunen bij het realiseren van nog meer banen voor de doelgroep. Met deze agenda bekrachtigen we het bestuurlijke commitment aan de banenafspraken.

De banenafspraken is een afzonderlijk thema binnen het brede spectrum van inclusie. Het besef dat een mbo-school een afspiegeling van de samenleving is draagt bij om het belang en het nut van onder andere het aannemen van mensen uit de doelgroep te onderstrepen. Een bredere focus op diversiteit en inclusie, gevoed door de nieuwe wetgeving over gelijke kansen bij werving en selectie, een nieuw in te richten quotum voor vrouwen aan de top kan helpen bij het aannemen van meer mensen uit de doelgroep. We zien het als iets positiefs wanneer de grenzen van mensen uit de doelgroep banenafspraken en andere minderheden uit de samenleving meer en meer vervagen.

De banenafspraken maakt deel uit van het streven van de mbo-scholen om een diverse en inclusieve werkgever te zijn en dit zowel intern als extern uit te stralen. Een citaat uit een jaarverslag maakt dit concreet: *“Inclusie is een speerpunt binnen de meerjarenstrategie. De Raad van Bestuur heeft een strategisch transitieteam aangesteld. Eén van de leden van dit team is belast met de portefeuille inclusie.”*

Deze werkagenda is opgesteld na gesprekken met projectleiders, HR-directeuren en leden van Colleges van Bestuur. Ook is inspiratie opgehaald bij andere onderwijssectorraden en decentrale overheden, verenigd in ZPW (Zelfstandig Publieke Werkgevers).

Met het vaststellen van deze werkagenda toont de sector zich ook in de rol van werkgever verantwoordelijk te voelen voor de doelgroep. Dit sluit aan bij de activiteiten die de sector als opleider van de (potentiële) doelgroep uitvoert.

Het mbo ook al als opleider van de doelgroep banenafspraken

Uniek voor het mbo is dat we bij de banenafspraken niet alleen een rol spelen als werkgever voor mensen uit de doelgroep, maar ook als opleider van de doelgroep. Hoewel we met onderwijs dit zoveel als mogelijk trachten te voorkomen is een deel van de toekomstige doelgroep student of student geweest op een mbo-school, onder meer bij de entreeopleidingen of andere maatwerktrajecten. Diverse mbo-scholen experimenteren met het koppelen van beide rollen en zijn hier positief over. Studenten worden (al dan niet tijdelijk) voor werkzaamheden ingezet binnen de school, op een gecreëerde functie. Na enige tijd helpt de school hen bij het vinden van een arbeidsplaats bij een andere werkgever.

Achtergrond vernieuwde werkagenda banenafspraken

In 2019 hebben het kabinet en de overheids- en onderwijswerkgevers bestuurlijke werkafspraken gemaakt om de aantallen gerealiseerde banen voor mensen uit de doelgroep in lijn te brengen met de doelstelling. Hiermee lieten overheids- en onderwijswerkgevers zien wel degelijk aan de slag te zijn en blijven. Onderdeel van deze bestuurlijke werkafspraken was dat iedere sector een werkagenda opstelt. De werkagenda 2019 had als oogmerk de inspanningen en resultaten binnen de overheids- en onderwijssectoren te stimuleren, te faciliteren en inzichtelijk te maken, goede voorbeelden te delen en de voortgang te bewaken. In de afgelopen jaren is in lijn met de voor het mbo opgestelde werkagenda geopereerd. Met inachtneming van de aanbevelingen uit het eindrapport banenafspraken bij overheid en onderwijs is het nu een goed moment om voor de komende jaren opnieuw de koers te bepalen.¹

Vanuit de MBO Raad is in al die jaren gewerkt aan het bewustzijn van het belang van dit onderwerp bij College van Bestuur en HR-directeuren. De opdracht van het CvB aan de organisatie voor de uitvoering van de banenafspraken is bij de meeste mbo-scholen bij de HR-afdeling ondergebracht.

Vanuit de MBO Raad worden de mbo-scholen gefaciliteerd in de uitvoering van de banenafspraken. De MBO Raad informeert haar leden actief over de banenafspraken en wat dit voor de mbo-sector betekent. De banenafspraken worden ook bestuurlijk geagendeerd. En tevens worden door de MBO Raad kennisdelingsbijeenkomsten georganiseerd, al dan niet in samenwerking met de andere overheids- en onderwijssectoren in ZPW-verband.

Uit de recente kamerbrief wordt duidelijk dat de overheid achterloopt bij de realisatie van de benodigde aantallen². In het eindrapport banenafspraken bij overheid en onderwijs staan aanbevelingen om het aantal gerealiseerde banen te verhogen. In deze nieuwe werkagenda zal de MBO Raad aan een deel van deze aanbevelingen invulling geven.

Mbo-scholen hebben twee rollen als het gaat om het bieden van kansen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking; de rol van werkgever voor de doelgroep en de rol van opleider van de (potentiële) doelgroep. Op beide terreinen worden activiteiten ondernomen om scholen te ondersteunen.

¹ <https://open.overheid.nl/documenten.pdf>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/07/06/kamerbrief-resultaten-banenafspraken-2022>

De activiteiten uit de werkagenda 2019

In de afgelopen jaren is aan deze werkagenda uitvoering gegeven. We kijken terug op de acties die de MBO Raad in de vorige werkagenda heeft geagendeerd.

Agendapunten:

1. Organiseren van regionale bijeenkomsten.

In de afgelopen jaren heeft de MBO Raad projectleiders en HR-mensen die actief zijn op de banenafpraak meermaals op een laagdrempelige manier met elkaar in contact gebracht en regionale bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens die bijeenkomsten was er gelegenheid om kennis te nemen van landelijke ontwikkelingen, ervaringen van andere werkgevers (binnen en buiten de overheid) en werden nieuwe initiatieven gedeeld.

Conclusie:

- Deze activiteit zullen we vanuit de MBO Raad blijven aanbieden omdat het door de deelnemende mbo-scholen zeer gewaardeerd wordt en als inspirerend wordt ervaren.

2. Extranetpagina.

Naast het elkaar fysiek ontmoeten bestond er behoefte aan het delen van kennis en ervaringen en knelpunten gedurende het hele jaar. De MBO Raad zou een extranetpagina faciliteren en beheren waar ervaringen kunnen worden gedeeld en vragen worden gesteld. Verwacht werd dat de projectleiders en HR-mensen elkaar hier actief zouden bevragen en informeren.

Conclusie:

- Deze actie is beperkt uitgevoerd en zal in de loop van 2023 opnieuw onder de loep worden genomen. Ook in relatie tot de website Opnaarde25000.nl waar overheids- en onderwijswerkgevers veel informatie en inspiratie kunnen vinden.

3. Netwerk van projectleiders en HR.

De MBO Raad kent diverse gremia waarin kennis wordt gedeeld. Specifiek voor het thema banenafpraak werd een eigen netwerk geïnitieerd. In dit netwerk zitten de projectleiders en HR-mensen die direct betrokken zijn bij de uitvoering van de banenafpraak.

Conclusie:

- De actie is uitgevoerd en het netwerk blijft van belang om snel en doeltreffend met de mbo-scholen te kunnen communiceren. Aandachtspunt is de wisselingen in personen die de rol van projectleider banenafpraak op mbo-scholen hebben. Van belang is dat de nieuwe projectleiders bekend zijn bij de MBO Raad.

4. Intersectorale informatievoorziening.

Onder aansturing van ZPW en met subsidie van het ministerie van SZW is een actuele website met informatie en goede voorbeelden over de banenafpraak ingericht: www.opnaarde25000.nl. De MBO Raad levert actief informatie aan voor deze website en zal de leden attenderen op interessante informatie.

Conclusie:

- De website is live en de actie is afgerond.

De vernieuwde werkagenda 2023 t/m 2025

Met deze werkagenda gaan we door met wat goed gaat, voeren we uit wat nog niet is gebeurd, benoemen we afwegingen en voegen we activiteiten toe waarvan we verwachten dat de mbo-sector daar baat bij heeft. Deze werkagenda markeert een volgende fase in een reeds lopend proces en vormt daarmee een levend document dat aangepast kan worden als daar binnen de sector behoefte aan is.

De werkagenda geeft uitvoering aan de samenwerking tussen de MBO Raad, de aangesloten mbo-scholen, de stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers, de Stichting Nederland Onderneemt Maatschappelijk en De Normaalste Zaak.

De MBO Raad informeert, ondersteunt en faciliteert mbo-scholen bij het creëren en realiseren van banen voor de doelgroep. De omzetting van de acties en de realisatie van de banen vindt plaats op de mbo-scholen. De mbo-scholen rapporteren hierover jaarlijks in hun jaarverslagen en in de door de MBO Raad verstuurd "Monitoring Banenafspraken".

De looptijd van deze agenda is tot 1 januari 2026. Dat doen we omdat op basis van de gemaakte afspraken per 1 januari 2026 de 25.000 banen bij de sector overheid en onderwijs gerealiseerd moeten zijn. Halverwege 2024 zal een tussenevaluatie plaatsvinden en kunnen we de agenda aanpassen als daar aanleiding voor is.

Waar zetten we op in?

1. Projectleidersbijeenkomsten

De projectleiders banenafspraken of andere HR-verantwoordelijken binnen de mbo-scholen zijn het eerste aanspreekpunt voor de MBO-Raad als het gaat om de banenafspraken. Via andere kanalen worden uiteraard ook bestuurders meegenomen in de communicatie over de banenafspraken (regiobijeenkomsten en regiobulletins) of HR-directeuren (via het HR-netwerk en de HR-bulletins).

- 1 projectleidersbijeenkomst in 2023 organiseren. De bijeenkomst in 2023 zal met name gaan over het maken van inkoopafspraken en het monitoren van de via inkoop gerealiseerde banen.
- Daarna jaarlijks 3 projectleidersbijeenkomsten organiseren met verschillende thema's (o.a. job carving, relevante wet- en regelgeving, loonkostenvoordeel, passende functies in relatie tot de formatie) en gastsprekers (UWV, gemeentes, mensen uit de doelgroep, gespecialiseerde bureaus).

2. Inkoopafspraken

Uit het eindrapport banenafspraken bij overheid en onderwijs is gebleken dat de overheid in het jaar 2022 tussen 15.000 en 17.000 banen via inkoop van diensten of zogenaamde SROI-afspraken heeft gerealiseerd. Omdat van deze banen geen nulmeting is verricht kan niet

worden gezegd in hoeverre deze banen meetellen voor de realisatie van 25.000 extra banen in 2026. Ondanks dat de via inkoop-afspraken gerealiseerde banen niet meetellen voor het behalen van het quotum willen we aan de sector en ook aan de Tweede Kamer inzicht bieden aan de aantallen die de mbo-sector via deze afspraken realiseert.

- Blijven informeren over de mogelijkheden voor het maken van inkoop-afspraken met toeleveranciers en het inzichtelijk krijgen van de gerealiseerde aantallen.

3. Informatie over de banenafpraak aanbieden, kennisdelen (waaronder goede voorbeelden) en elkaar inspireren.

De behoefte aan allerlei informatie over de banenafpraak binnen de mbo-sector blijft bestaan en daar wil de MBO Raad graag gehoor aan geven. Het delen van goede voorbeelden vormt een blijvende inspiratiebron voor de mbo-sector. In de afgelopen jaren zijn regelmatig goede voorbeelden gedeeld. We zullen doorgaan met het delen van relevante informatie en onderlinge kennis en ook het delen van aansprekende voorbeelden.

- In 2023 onderzoeken naar welke informatie projectleiders op zoek zijn en op welke wijze deze informatie het beste kan worden aangeboden.
- Frequent nieuwsbrieven versturen en naar nieuwsbrieven en andere informatie van samenwerkingspartners verwijzen.
- De MBO Raad gaat op haar website, in nieuwsbrieven en op andere manieren goede voorbeelden delen.

4. Centraal budget

In het eindrapport banenafpraak bij overheid en onderwijs wordt geadviseerd om te overwegen om een centraal budget vast te stellen waaruit werknemers uit de doelgroep worden bekostigd. Uit de terugkoppeling van veel mbo-scholen blijkt dat sommige mbo-scholen dat al dan niet tijdelijk hebben gedaan en dat het ook zijn functie heeft gehad. Andere mbo-scholen hebben daar niet voor gekozen of ervoor gekozen om een dergelijk centraal budget na een tijdje af te schaffen. Veel projectleiders die we spraken zijn voorstander van een centraal budget, omdat een medewerker uit de doelgroep dan niet op het budget drukt van het bedrijfsonderdeel waar de medewerker is aangenomen.

Het vaststellen van een centraal budget is het re-alloceren van middelen uit het bestaande personeelsbudget en betekent dus niet dat er nieuwe middelen beschikbaar zijn. Een centraal budget kan op het niveau van een organisatieonderdeel wel stimulerend werken omdat de financiële risico's hoger in de organisatie worden gelegd. Belangrijk is dat een mbo-school een goede afweging maakt van de manier waarop mensen uit de doelgroep gefinancierd worden. Het bestuurlijke commitment om mensen uit de doelgroep aan te willen nemen is in onze ogen het belangrijkste.

- De keuze om al dan niet voor een centraal budget te kiezen voor mensen uit de doelgroep is aan elke mbo-school afzonderlijk. We zullen het onderwerp bij een van de projectleidersbijeenkomsten agenderen om mbo-scholen te informeren over welke keuzes gemaakt kunnen worden en waarom. Hiermee staat het onderwerp (weer) op de agenda.

5. Inzicht bieden aan de aangesloten mbo-scholen over mogelijke samenwerkingspartners die een bepaalde specialisatie op het gebied van de banenafspraken hebben.

Deze aanbeveling uit het eindrapport banenafspraken bij overheid en onderwijs nemen we graag mee als uitbreiding van handvaten om meer mensen uit de doelgroep banenafspraken in de MBO-sector aan het werk te helpen.

- In 2023 vinden vanuit de MBO Raad verkennende gesprekken met gespecialiseerde partijen plaats. Van daaruit zullen we informatie verstrekken aan de scholen over wat deze partijen doen en hoe deze partijen de mbo-scholen kunnen ondersteunen.

6. Netwerk onderwijswerkgevers promoten

In het Netwerk Onderwijswerkgevers van de organisatie 'De Normaalste Zaak' zetten deelnemende onderwijsinstellingen nieuwe, concrete stappen om te zorgen dat meer mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt aan het werk komen. Ze helpen elkaar door op een andere manier te kijken naar ieders organisatie en naar de mogelijkheden die nu nog niet of onvoldoende worden opgepakt. Soms is het 'slechts' een kwestie van kansen zien, de andere keer moeten kansen gecreëerd worden

- Samen met "De Normaalste Zaak" (DNZ) en de ambassadeur vanuit de mbo-sector die is verbonden aan het netwerk van DNZ gaan we in de komende jaren aandacht vragen voor het netwerk onderwijswerkgevers. De themabijeenkomsten die voor en met het onderwijsnetwerk georganiseerd worden zijn inspirerend en relevant en alleen al daarom is het voor iedere mbo-school een uitgelezen kans om geïnspireerd te raken.

7. Jaarverslagen

Op mbo-scholen rust de verplichting om in hun jaarverslagen aandacht te besteden aan de realisatie van het aantal banen voor de doelgroep uit de banenafspraken. In 2022 heeft 77 % van de mbo-scholen in hun jaarverslag melding gemaakt van de wijze waarop zij de banenafspraken vorm hebben gegeven. Dit percentage willen we verhogen naar idealiter 100%.

- We zullen in nieuwsbrieven en tijdens de Regiobijeenkomsten met leden CvB erop wijzen dat mbo-scholen de verplichting hebben om in hun jaarverslag te vermelden op welke wijze ze uitvoering hebben gegeven aan de banenafspraken.